

MILIEU-EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 5 juli 2001

**over de samenstelling en de werking
van de milieuadviesraden
op het lokaal niveau in Vlaanderen**

2001 | 26

D/2001/7080/A26

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2001 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, vierde verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31

1. Inleiding

In zijn tienjarig bestaan liep de interesse voor het milieubeleid op lokaal niveau in Vlaanderen als een rode draad door de activiteiten van de MiNa-Raad. Dit leidde tot verschillende adviezen. Deze adviezen concentreerden zich rond periodes waarin de convenants van de gewestelijke overheid met de lokale besturen werden ingesteld of hernieuwd. In een aantal adviezen ging de Raad concreet in op de problematiek van de lokale milieuraden. De Raad heeft de lokale milieuraden steeds als verwanten gezien zonder daarom betuttelend te willen zijn. Uit de verschillende reacties, vragen en opmerkingen die wij mogen ontvangen, blijkt de MiNa-Raad in die rol ook erkend te zijn.

Op 26 maart 1994 organiseerde de MiNa-Raad te Antwerpen een studievoormiddag “Evaluatie van de gemeentelijke milieuraden”. Daar werden de resultaten van een enquête die eind 1993 doorging onder de gemeentelijke milieuambtenaren over de samenstelling en de werking van de gemeentelijke milieuraden voorgesteld. De enquête en het studierapport kwamen tot stand in samenwerking met het HIVA (Hoger instituut voor de arbeid) van de KUL¹. Dit alles leidde tot het “advies van 20 oktober 1994 over de samenstelling en de werking van de gemeentelijke milieudviesraden”.

In 2000 opperde de Raad de idee om aandacht te besteden aan de samenwerking met de milieuraden in het licht van de participatie in het milieubeleid. Inmiddels waren naast de gemeentelijke ook provinciale milieuraden ontstaan. De Raad wilde tot een samenwerking komen met de diverse milieuraden. Daarbij werd niet in de eerste plaats de samenstelling, organisatie en werking van de lokale milieuraden beoogd, maar een volwaardige inhoudelijke samenwerking. De cruciale vraag was hoe de MiNa-Raad er kon in slagen om in zijn adviezen rekening te houden met de mening van een driehonderdtal gemeentelijke milieuraden en 5 provinciale milieuraden. Om louter pragmatische redenen bleek het niet mogelijk alle gemeentelijke milieuraden tezelfdertijd te betrekken. Derhalve bleek de methode van het “representatief staal” die rekening houdt met de aard van de gemeente, met het type milieuraad en met het onderwerp de enige uitweg. De gegevens van 1993 voldeden echter niet meer voor deze oefening. Daarom was kennis over de huidige situatie van de lokale milieuraden nodig en bovendien moet ook nagedacht worden over het bijhouden van de evolutie die de raden doormaken en nog zullen doormaken.

Daarom werd eind 2000 een nieuwe enquête georganiseerd onder de gemeentelijke milieuambtenaren en de provinciale milieuoördinatoren en de voorzitters van de provinciale

1) BOGAERT G., PACOLET J., Onderzoek naar de samenstelling en werking van de gemeentelijke milieuraden, in MINA-RAAD, Samen-

stelling en werking van de gemeentelijke milieudviesraden, Afl. 1994/II, p.6-52/63.

milieuraden. In het voorjaar van 2001 werd daar bovenop nog een enquête gehouden onder de vertegenwoordigers in de lokale milieuraden van de maatschappelijke geledingen die lid zijn van de gewestelijke MiNa-Raad. Uit een representatief staal van milieuraden van 30 gemeenten werden ook de leden die niet tot die maatschappelijke geledingen behoren, bevraagd. De resultaten van dit onderzoek werden in samenwerking met AMINAL voorgesteld op 4 mei 2001 te Brussel tijdens de studienamiddag “Inspraak in lokaal milieubeleid – een stand van zaken en een kans voor de toekomst”. Voor de enquête en voor het opmaken van het studierapport werd andermaal samengewerkt met het HIVA van de KUL. Het navolgende advies op eigen initiatief is mede tot stand gekomen aan de hand van het studierapport² en de conclusies van de studienamiddag. Samen met het advies worden het studierapport en het verslag van de studienamiddag gepubliceerd.

Prof. dr. R.F. Verheyen

Voorzitter MiNa-Raad

2) GYSEN J., BRUYNINCKX H., BACHUS K., Onderzoek naar de samenstelling en werking van de gemeentelijke en provinciale

milieuviesraden, Studie in opdracht van de MINA-RAAD, april 2001.

2. Advies

2.1. Situering

- [1] **Situering van het advies.** Na de verlenging van de convenants 1997-1999 met de convenants 2000-2001 worden voorbereidingen getroffen voor nieuwe convenants vanaf 2002. Het verleden heeft immers aangetoond dat de convenants een nieuwe dynamiek gebracht hebben in het milieubeleid op het gedecentraliseerde niveau. Dat is zo ondanks de vaststelling dat een convenant niet het meest ideale instrument is om als privaatrechtelijke overeenkomst binnen het milieubeleid vorm te geven aan publiekrechtelijke relaties tussen overheden. Momenteel worden de convenants vormelijk, inhoudelijk en procedureel herwerkt in het kader van het “Strategisch Project Duurzaam Lokaal Beleid”. De voorbereidende teksten voor de nieuwe convenants hebben echter geen invloed gehad op het tot stand komen van dit advies. Het voorliggende advies op eigen initiatief kan bijgevolg nog van belang zijn in het lopende proces van vernieuwing van de milieuconvenants met gemeenten en provincies. De MiNa-Raad zal dit advies in het najaar ook inbrengen wanneer hem de vernieuwde milieuconvenants voor advies zullen voorgelegd worden.

De MiNa-Raad gaat ervan uit dat de nieuwe convenants nieuwe voorwaarden kunnen opleggen. Zodoende is het mogelijk dat de milieuraden die werden opgericht na het aantreden van de nieuwe provinciebesturen (oktober 2000) en nieuwe gemeentebesturen (1 januari 2001) hetzij inzake samenstelling, inzake werking of beide zullen moeten bijgesteld worden om aan de convenants te kunnen voldoen.

- [2] **Historiek van de milieuraden op lokaal niveau.** De oprichting van de gemeentelijke milieuraden kreeg een belangrijke impuls via het eerste gemeentelijk milieuconvenant 1992-1996. Het convenant stelde: “De gemeente beschikt uiterlijk 6 maanden (verlengd tot 12 maanden bij ministeriële omzendbrief van 1 september 1992) na het in werking treden van onderhavige overeenkomst over een gemeentelijke adviesraad voor milieu- en natuurbeleid, waarin naast lokale milieu- en natuurverenigingen ook onderwijsinstellingen, socio-culturele en vormingsorganisaties en beroepsgroepen/organisaties opgenomen zijn. Onverminderd de bepalingen van deze overeenkomst bepaalt de gemeenteraad tenminste de opdracht en de samenstelling van deze raad.” De memorie van toelichting lichtte toe dat “men onmogelijk van een adviesraad voor milieu en natuur kan spreken, als de lokale milieu- en natuurverenigingen daarin geen plaats kunnen krijgen vanwege de gemeentelijke overheid”.

Het convenant stelde dat de “gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur” “het gemeentebestuur adviseert over het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid”. Het convenant verplichtte de gemeente ertoe minstens het advies van de milieurad in te winnen over de jaarlijkse milieu-

beleidsnota en het gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP). Verder behoorde het tot de autonomie van de gemeente om de milieuraad andere bevoegdheden toe te kennen.

Voor het tweede gemeentelijk milieuconvenant 1997-1999 en het derde gemeentelijk milieuconvenant 2000-2001 hadden de adviezen van de MiNa-Raad reeds een betekenis gehad. Het hoofdstuk III “Verbindenissen vanwege de gemeente”, Afdeling II “De gemeentelijke MINA-raad” hecht in artikel 4 uitgebreid aandacht aan de gemeentelijke milieuraad. In de overgang van het tweede naar het derde convenant werden nog een aantal tekstuele wijzigingen aangebracht en één relevante aanvulling over het streven naar de minimale vertegenwoordiging van één derde leden van de milieu- en natuurverenigingen in de milieuraad:

“De Gemeente zal uiterlijk 6 maanden na de inwerkingtreding van deze overeenkomst beschikken over een gemeentelijke adviesraad voor milieu en natuur, die het gemeentebestuur adviseert over het gemeentelijke milieu- en natuurbeleid:

- 1° hetzij op verzoek van het college van burgemeester en schepenen of van de gemeenteraad;
- 2° hetzij op eigen initiatief.

Die gemeentelijke adviesraad wordt in ieder geval om advies gevraagd over het ontwerp van gemeentelijk milieujaarprogramma, over het ontwerp van gemeentelijk milieubeleidsplan bedoeld in het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, voor zover dit bestaat alsook over de implementatie van het actieprogramma dat behoort bij het GNOP en de gemeentelijke plannen die van belang zijn voor het behoud en de ontwikkeling van de natuurlijke structuur en de algemene natuurkwaliteit in de gemeente. De adviestertermijn voor de vermelde adviesaanvragen bedraagt minimum één maand.

Het College van Burgemeester en Schepenen brengt de adviesraad binnen een redelijke termijn systematisch op de hoogte van het gevolg dat aan een advies werd of zal worden gegeven. Bij het niet volgen van een advies geeft het college een motivering.

De Gemeente stimuleert de werking van de gemeentelijke adviesraad door voldoende financiële en/of logistieke en informatieve ondersteuning.

De volgende instanties worden uitgenodigd om als stemgerechtigd lid zitting te hebben in de gemeentelijke adviesraad: de milieu- en natuurverenigingen, de onderwijsinstellingen, de sociaal-culturele organisaties en vormingsorganisaties alsook beroepsgroepen en/of – organisaties.

Er wordt naar gestreefd dat alle maatschappelijke geledingen evenwichtig in de adviesraad vertegenwoordigd zijn naar het voorbeeld van de gewestelijke MiNa-Raad met een minimum van één derde aan milieu- en natuurverenigingen, alsook dat elk van beide geslachten ten minste voor één derde in de adviesraad vertegenwoordigd wordt.

Aan de adviesraad kunnen waarnemers worden toegevoegd. Op basis van criteria zoals deskundigheid, inzet of positieve interesse kunnen geïnteresseerde burgers deelnemen aan de gemeentelijke adviesraad.

Leden van de gemeenteraad of van het college van burgemeester en schepenen alsook andere politieke mandatarissen en leden van het gemeentepersoneel kunnen geen stemgerechtigd lid zijn van de adviesraad. De voorzitter wordt door de stemgerechtigde leden verkozen uit hun midden.

Onverminderd de bepalingen van deze overeenkomst bepaalt de gemeenteraad ten minste de opdracht en de samenstelling van de adviesraad.

De gemeentelijke adviesraad kan adviezen uitbrengen op eigen initiatief en stelt een jaarverslag op waarin ook de werking van de gemeentelijke adviesraad wordt geëvalueerd. Dit jaarverslag en alle stukken, met inbegrip van eventuele minderheidsstandpunten zijn openbaar. De gemeentelijke adviesraad komt ten minste 4 maal per jaar samen.

Als bewijs van de naleving van de bepalingen legt de Gemeente betreffende gemeenteraadsbeslissing(en) over aan de directeur-generaal van de AMINAL”.

Het provinciaal milieuconvenant 1997-1999 legt aan de provincie op: “de inspraak te organiseren met betrekking tot het provinciale MINA-beleid door de oprichting van een provinciale MINA-raad naar het voorbeeld van de gewestelijke MiNa-Raad”. Het convenant legt ook taken op ten aanzien van de gemeentelijke milieuraad: “de nodige bijstand verlenen en de intergemeentelijke coördinatie te verzekeren voor wat betreft:

- b) de deskundige begeleiding van de gemeentelijke adviesraden voor milieu en natuur;
- h) overleg en samenwerking tussen de gemeentelijke adviesraden voor milieu en natuur”.

Uit het voorgaande is alvast een belangrijke conclusie te trekken: enkel milieuraad die functioneren onder het gemeentelijk of provinciaal milieuconvenant zijn onderworpen aan voorwaarden. Sommige gemeenten hebben het convenant niet ondertekend maar beschikken toch over een milieuraad. In die gevallen is de samenstelling en werking van de gemeentelijke milieuraad een louter gemeentelijke bevoegdheid.

- [3] **Opvolging milieuconvenants.** De MiNa-Raad heeft vastgesteld dat de permanente opvolging van de milieuconvenants met gemeenten en provincies vooral administratief is uitgevoerd. Bovendien ging dit eerder om een formalistische en kwantitatieve opvolging dan een kwalitatieve opvolging en begeleiding. Ten slotte moet ook vastgesteld worden dat het jaar na jaar niet nakomen van de verplichtingen voor het basisconvenant - buiten het niet toekennen van de subsidies - niet gesanctioneerd is geworden door de terugvordering van de startschijf die werd uitbetaald voor het onderschrijven van het basisconvenant 2000-2001.

Alleen al wat het criterium samenstelling betreft, bleek uit de HIVA-studie dat 54% van de Vlaamse gemeenten niet in overeenstemming is met de voorwaarden van het milieuconvenant, dus oneigenlijk samengesteld te zijn. Indien ook rekening gehouden zou worden met andere criteria zoals verplichte adviezen, motiveringsplicht, logistieke ondersteuning, initiatiefrecht, minderheidsstandpunten en jaarverslag zou het cijfer voor “niet conform” met het convenant nog veel groter uitvallen³.

2.2. Eerdere standpunten van de MiNa-Raad⁴

Deze standpunten zijn tot stand gekomen in een andere context dan degene waarmee de Raad vandaag geconfronteerd wordt. Het is bijgevolg vanzelfsprekend dat sommige stellingen in de loop van dit advies verder worden uitgewerkt.

- [4] **Eerdere standpunten van de MiNa-Raad over de opdracht van gemeentelijke milieuraad.** De eerste bekommernis en leidraad voor de gemeentelijke milieuraad dient een benadering van de problematiek vanuit milieu- en natuuroogpunt te zijn.

Doordat milieuproblemen van lokale aard vaak het grootste deel van de bevolking aanspreken, doordat deze fenomenen zich dicht bij de mensen afspelen en doordat de afgevaardigden in de milieudviesraad (althans in kleine gemeenten) dikwijls nog dicht bij de mensen staan, kan de milieudviesraad een geschikt forum zijn om aanvullend milieu-informatie te verspreiden. Milieudviesraden kunnen vooral ook creatief nadenken om aan lokale milieuproblemen een passende oplossing te geven.

Milieudviesraden moeten het maatschappelijk draagvlak voor de milieuproblematiek en zijn oplossingen verbreden. Raden kunnen conflicten voorkomen en/of uitpraten.

3) Zo stelt de HIVA-studie dat slechts in 12% van de gemeenten uit de enquête de motiveringsplicht steeds wordt nageleefd.

4) Het betreft een gecoördineerde tekst van:

MINA-RAAD, Advies van 20 oktober 1994 over de samenstelling en de werking van de gemeentelijke milieudviesraden, Afl. 1994/11, p.53-63/63.;

MINA-RAAD, Advies van 12 november 1996 over de ontwerpovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Steden en Gemeenten inzake het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid (gemeentelijk milieuconvenant 1997-1999), Afl. 1996/10, p.57-75/85.

- [5] **Eerdere standpunten van de MiNa-Raad over de samenstelling van gemeentelijke milieuraaden.** Een adviesraad moet evenwichtig zijn samengesteld. De grootte van de raad is in ruime mate afhankelijk van de grootte van de gemeente. Voor het samenstellen van de adviesraad pleit de MiNa-Raad voor de open procedure met een algemene oproep voor verenigingen en individuele burgers. Het aantal stemgerechtigde leden moet werkzaam zijn (het aantal gemeenteraadsleden is indicatief). Tussen de individuele burgers, de vertegenwoordiging van de milieuverenigingen en sociale partners worden best vaste verhoudingen gehanteerd om het maatschappelijk debat ten volle tot zijn recht te laten komen. De vertegenwoordiging moet representatief zijn.

Aangaande de vertegenwoordiging van milieu- en natuurverenigingen suggereert de Raad dat de vereniging geen winstoogmerk heeft, de bescherming van het leefmilieu tot doel heeft en ook een bedrijvigheid heeft op het grondgebied van de gemeente. Op een hoger echelon gestructureerde verenigingen kunnen in aanmerking komen mits de vertegenwoordiger een inwoner van de gemeente is.

Voor individuele burgers zijn voorwaarden in het huishoudelijk reglement wenselijk. Dit dient onder meer om misbruik te voorkomen (belangenvermenging, NIMBY-syndroom). Ook het verlenen van stemrecht kan aan bijkomende voorwaarden onderworpen worden. De groep van individuele burgers mag geen meerderheid verwerven in de milieuraad.

De inbreng van andere maatschappelijke groepen kan nuttig zijn voor specifieke taken. Hierbij volstaat het spreekrecht in de milieuraad en is stemrecht niet noodzakelijk. De opportuniteit van de aanwezigheid van onderwijsinstellingen en van zuiver culturele organisaties wordt in twijfel getrokken. Een bijzondere groep vormen de politici en ambtenaren. De schepen bevoegd voor leefmilieu, de milieuaambtenaar en vertegenwoordigers van politieke fracties in gemeenteraad en van politieke partijen mogen de vergaderingen bijwonen zonder stemrecht. Hun tussenkomsten mogen ook niet ontaarden in politieke debatten. De aanwezigheid van de schepen wordt aangemoedigd omwille van het vormen van een nauw contact tussen adviesraad en beleid.

De voorzitter dient aangeduid te worden door de milieuraad zelf en kan in geen enkele omstandigheid een politiek mandataris of een ambtenaar zijn. Het werken met een dagelijks bestuur en met een algemene vergadering biedt voordelen.

- [6] **Eerdere standpunten van de MiNa-Raad over de werking van gemeentelijke milieuraaden.** Advisering is de absolute prioriteit voor de milieuraad, maar dit moet verder gaan dan wat het convenant voorschrijft. De raad moet een adviesinitiatiefrecht hebben. De raad moet ook een forum zijn waar nagedacht wordt over aspecten van het gemeentelijk milieubeleid en waar elementen van lokaal natuurbeleid aan bod komen. Maar de milieuraad mag niet ingeschakeld worden als uitvoerend orgaan. De Raad moet zichzelf jaarlijks evalueren inzake de betekenis van de advisering voor het gemeentelijke milieubeleid e.d. Het resultaat daarvan wordt gepubliceerd in een openbaar jaarverslag.

Consensusadviezen genieten de voorkeur, bij verdeelde adviezen moeten de afwijkende standpunten vermeld worden. Adviezen moeten openbaar zijn. De milieuraad moet binnen een redelijke termijn geïnformeerd worden over het gevolg dat aan zijn advies wordt gegeven. Als een advies niet gevolgd wordt, is motivering wenselijk.

Een externe afsprakennota tussen de gemeenteraad en de milieuraad is een onmisbare aanvulling bij het intern huishoudelijk reglement. Ze kan onder meer een precisering omvatten van de logistieke ondersteuning, het takenpakket, de openbaarheid van de adviezen, de minimale termijn waarbinnen advies dient te worden uitgebracht, het minimale aantal vergaderingen, de termijn waarin de gemeente een gemotiveerd standpunt nopens het uitgebrachte advies moet uitbrengen, de wijze waarop de gemeente toezicht zal houden op de door haar aan de milieuadviesraad ter beschikking gestelde financiële middelen.

Het huishoudelijk reglement wordt opgesteld door de gemeentelijke milieudviesraden zelf. Dit bevat onder meer de vergaderfrequentie en -wijze, de besluitvorming (beslissingsmeerderheid), het dagelijks bestuur, de verslaggeving, de aanwezigheid op vergaderingen, het uitnodigen van derden.

De grote variabiliteit in samenstelling en werking van de milieuraden heeft tot een aantal problemen geleid, die er de MiNa-Raad toe leidden om een decretale basis voor de gemeentelijke milieuraad te vragen. Hierbij verwijst de MiNa-Raad naar de instandhouding en de betoelaging van de milieudviesraden, de gevallen waarin het inwinnen van hun advies verplicht is, het eigen initiatiefrecht tot advies, de verplichting voor de gemeenteraad om bepaalde zaken te regelen, de minimumregels inzake samenstelling en takenpakket van de milieudviesraad.

Zoals uit de historiek van het gemeentelijk convenant blijkt, zijn reeds heel wat elementen uit de adviezen van de MiNa-Raad opgenomen in de convenants 1997-1999 en 2000-2001.

- [7] **Eerdere standpunten van de MiNa-Raad over de provinciale milieuraden.** Pas op 5 juni 1997 bracht de MiNa-Raad een advies uit over samenstelling en werking van de provinciale milieuraden⁵. De Raad herhaalde⁶ dat hij positief stond tegenover de oprichting van de provinciale milieudviesraden, en sprak tegelijkertijd de hoop uit dat het beleid terdege rekening zou houden met de adviezen die dit orgaan voortbrengt. De provinciale milieuraden worden onderbouwd door het provinciale milieuconvenant. De Raad sprak zijn voorkeur uit voor een decretale onderbouwing. Indien deze onderbouwing er komt zal een evaluatie van de provinciale milieudviesraden m.b.t. opdrachten, samenstelling, ... noodzakelijk zijn. De Raad vroeg een evaluatie in 1999.

De Raad merkte een wezenlijk verschil op tussen de opdracht van het provinciale en het gewestelijke beleidsniveau. Dit heeft gevolgen voor de taken van de provinciale milieudviesraden. Advisering is de prioritaire taak. De MiNa-Raad suggereerde dat de thema's van het convenant een goed uitgangspunt konden vormen. Een initiatiefrecht inzake advisering is wenselijk. Omdat er geen decretale onderbouwing is, zal de provinciale milieudviesraad dit recht moeten aanwenden voor advisering op het vlak van de ruimtelijke ordening, inzake het milieuvergunningsbeleid en inzake individuele milieuvergunningsaanvragen. Wat die individuele milieuvergunningsaanvragen betreft, achtte de MiNa-Raad enkel advisering over projecten van provinciale orde zinvol. Deze advisering mag echter de reguliere procedure niet verzwaren. Het VEV, het NCMV (UNIZO) en de Boerenbond waren evenwel van mening dat voor de provinciale milieudviesraad geen taak inzake advisering over het vergunningsbeleid en over de individuele milieuvergunningsaanvragen is weggelegd. Het ACV achtte enkel uitspraken van de raden over de individuele milieuvergunningsaanvragen onwenselijk⁷.

De MiNa-Raad vond het zinvol dat de overheid voorwaarden zou opleggen omtrent de samenstelling van de provinciale milieudviesraden. Dat is zo alleen al omwille van de vergelijkbaarheid op het vlak van kwaliteit van de adviezen over de verschillende provincies.

De MiNa-Raad stelde vast dat hij model staat voor de provinciale milieudviesraden. Het VEV, het NCMV (UNIZO) en de Boerenbond meenden dat de bevoegdheden van het

5) MINA-RAAD, *Advies van 5 juni 1997 over de samenstelling en werking van de provinciale milieudviesraden*, Afl. 1997/8, p.15-29.

6) In eerdere adviezen had de Raad zich unaniem uitgesproken voor de oprichting van provinciale milieuraden:

MINA-RAAD, *Advies in hoofdlijnen van 7 januari 1993 over het Provinciaal Milieuconvenant. Ontwerp van overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de provincie*, Afl. 1993/12, p.4-9;

MINA-RAAD, *Advies van 18 maart 1997 over de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Provincies over het provinciaal MINA-beleid (provinciaal milieuconvenant 1997-1999)*, Afl. 1997/8, p5-14/29.

7) Het ABVV was afwezig tijdens de zitting van de MiNa-Raad van 5 juni 1997 maar deelt het standpunt van het ACV aangaande de uitspraken van de raden over de individuele milieuvergunningsaanvragen.

provinciaal niveau zich meer op het praktisch niveau situeren en stelden aldus dat de socio-economische actoren ondervertegenwoordigd zouden zijn. De Raad was voorstander van een beperkt aantal stemgerechtigde leden en een aantal niet-stemgerechtigde leden (gemeenten, onderwijs, specifieke provinciale vertegenwoordigers en politici).

Omtrent de werking onderstreepte de Raad het belang van consensusadviezen. Hij vroeg redelijke adviestermijnen en een motivatie van het provinciale beleid wanneer het advies van de provinciale milieuvadviseraad niet wordt gevolgd.

Ook inzake het voorzitterschap, het huishoudelijk reglement, het dagelijks bestuur, de werkgroepen, de afsprakennota met het provinciebestuur en de ondersteuning van de provinciale milieuvadviseraad was dit advies vrij parallel aan het standpunt over de gemeentelijke milieuvadviseraad. Hetzelfde gold voor de aspecten die volgens de MiNa-Raad decretaal onderbouwd zouden moeten worden.

2.3. Advies

- [8] **Participatie via een participatieraad.** De MiNa-Raad heeft in het verleden op het belang van de lokale milieuraad gewezen. De HIVA-studie bevestigt de Raad in zijn visie. De Raad is bijgevolg voor het voortzetten van de lokale milieuraad in het nieuwe milieuconvenant.

De Raad sluit zich aan bij de conclusie van de HIVA-studie dat een milieuraad een belangrijk element is voor participatie in gedecentraliseerd beleid. Deze ingeslagen weg moet verder gezet worden. Toch is de milieuraad niet de enige weg naar participatie en verbreding van het draagvlak. Daarvoor bestaan er ook nog andere mogelijkheden. Die andere vormen van participatie mogen niet verwaarloosd worden omdat een milieuraad bestaat.

De Raad is ook niet blind voor het geleidelijk afnemen van de aantrekkingskracht van de milieuraad (zie tabel 3.13 van de HIVA-studie). Een doorgedreven afstemming op participatie is volgens de MiNa-Raad een middel om de dynamiek van de milieuraad aan te zwengelen. Aangaande het optimaliseren van de participatie heeft de Raad ook akte genomen van de voorstellen van de HIVA-studie. In de loop van dit advies zal de Raad een aantal van die voorstellen behandelen.

- [9] **Niet alleen louter adviserend.** De MiNa-Raad wijst ook op het belang van het citaat uit de HIVA-studie: *“Wel is het niet realistisch om het formuleren van adviezen te zien als een volwaardige invulling van het begrip participatie of draagvlak.”* Naast het formuleren van adviezen moet de milieuraad ook de mogelijkheid krijgen om andere initiatieven te ontwikkelen zonder zijn adviserende taak te verwaarlozen. Anderzijds blijft de Raad ook bij zijn eerdere visie dat de milieuraad geen uitvoerende taken krijgt, maar de Raad ziet daarnaast toch nog andere taken mogelijk. Hiermee wordt overigens ingespeeld op de feitelijke situatie op het terrein. Volgens de HIVA-studie heeft drie kwart van de raden andere taken buiten advisering (het formuleren van voorstellen, het doorspelen van milieuklachten, sensibiliseren en voorlichting).

In de huidige situatie is de rol van de milieuraad nog te vaak beperkt tot het beoordelen van lokale acties in de milieusector. Voor het nieuwe convenant stelt de MiNa-Raad voor om andere initiatieven dan advisering te bevoordelen door extra ondersteuning. Ten aanzien van de lokale besturen suggereert de MiNa-Raad dat de lokale milieuraad voor bijkomende initiatieven extra bijkomende middelen zouden ter beschikking krijgen. Ten aanzien van het nieuwe convenant stelt de MiNa-Raad voor dat hogere toelagen zouden verleend worden indien de milieuraad bij bepaalde acties betrokken wordt. Vanzelfsprekend moet deze betrokkenheid verder gaan dan een formele betrokkenheid.

[10] **De verankering van de milieuraden.** De MiNa-Raad dringt erop aan dat de lokale milieuraden naar aanleiding van de vernieuwing van de milieuconvenants een structurele verankering zouden krijgen. De MiNa-Raad blijft voorstander van een decretale verankering van de lokale milieuraden als een onderdeel van het takenpakket voor de gemeenten en provincies. De voordelen van een decretale verankering zijn immers de permanentie, de specifieke mechanismen en het algemeen van toepassing zijn (ook voor besturen die het convenant niet onderschrijven). Verder dienen de lokale besturen ook de gelegenheid te krijgen zich al dan niet verder te engageren in de structuur van het convenant. Daarbij dient de regel gehanteerd dat tegenover meer inspanningen ook meer beloning staat. De MiNa-Raad denkt daarbij aan logistieke en personele ondersteuning van de milieuraad, het niveau en de tijdsbesteding van de personele ondersteuning, opleiding van de milieuraadsleden, actieve bekendmaking van de adviezen en de gevolgen die dit gehad heeft voor het lokale beleid, andere instrumenten die het draagvlak verhogen, ...

[11] **Een raad met transversale bevoegdheden.** De MiNa-Raad is voorstander van lokale milieuraden met transversale bevoegdheden. Dit betekent dat de milieuraad ook de bevoegdheid heeft om zich uit te spreken over alle beleidsdaden of beleidsintenties die inhoudelijke raakpunten vertonen met het milieubeleid. Dit impliceert dat de lokale milieuraad zich moet kunnen uitspreken over ruimtelijke ordening, mobiliteit, landbouw, economische ontwikkelingen ... enz indien dit van belang is voor het lokaal milieubeleid.

De MiNa-Raad sluit in dat verband de samenwerking met andere lokale adviesraden niet uit. De samenwerking kan om pragmatische redenen gewenst zijn. De Raad denkt daarbij in de eerste plaats aan de GECORO (gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening) en PROCORO (provinciale commissie voor ruimtelijke ordening) en aan de mobiliteitsraad. De Memorie van toelichting bij het Decreet ruimtelijke ordening⁸ sluit de samensmelting van de raden zelfs niet uit. Gelet op de specifieke samenstellingsvoorwaarden voor al deze lokale raden is een samensmelting niet haalbaar.

Aangaande de samenwerking met andere sectorale adviesraden merkt de Raad nog op dat de verschillende onderbouwing van die raden (decretaal, via een convenant, op eigen initiatief van de lokale overheid, ...) geen hinderpaal vormt omdat het ten slotte steeds de lokale overheid is die verantwoordelijk is voor de oprichting.

De Raad wijst er nog op dat zowel transversale bevoegdheden als samenwerking met andere sectorale raden de integratie van milieubeleid in ander beleid bevorderen.

[12] **Advisering over intergemeentelijke aangelegenheden.** In zijn advies van 6 juli 2000 over het voorontwerp decreet intergemeentelijke samenwerking⁹ stelde de MiNa-Raad dat intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dienen onderworpen te zijn aan dezelfde vormen van openbaarheid die gelden als voor gemeenten. Dit geldt onder andere zowel ten aanzien van inspraak, als van advisering en van motivering ten aanzien van de adviezen, enz. De MiNa-Raad verduidelijkt dat dit ook geldt ten aanzien van het initiatiefrecht.

De Raad geeft er de voorkeur aan dat de milieuraad zich rechtstreeks tot het intergemeentelijk samenwerkingsverband zou kunnen richten en er ook rechtstreeks kan door aangesproken worden. Daarnaast moet de milieuraad zich voor intergemeentelijke aangelegen-

8) De Memorie van Toelichting bij het Decreet van 18 mei houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij de decreten van 28 september 1999, 22 december 1999, 26 april 2000 en 8 december 2000 stelt hierover: "In sommige gemeenten kan de wens bestaan om de inhoudelijk sterk aan elkaar gelieerde beleidsvelden ruimtelijke ordening, milieu, mobiliteit te integreren in één adviesraad. Dit decreet biedt echter niet de

decretale basis voor een integratie van diverse gemeentelijke adviesraden. Het wordt dus aan de gemeentelijke autonomie overgelaten of men het zinvol en haalbaar acht om een onderlinge afstemming tot stand te brengen qua samenstelling en werking van de adviesraden".

9) MINA-RAAD, Advies op hoofdlijnen van 6 juli 2000 over het voorontwerp decreet intergemeentelijke samenwerking, Afl. 2000/22.

heden ook kunnen richten tot het gemeentebestuur. Aangezien er geen regeling terzake voorzien is in het decreet intergemeentelijke samenwerking¹⁰, moet de gemeente de eventuele adviezen overmaken.

- [13] **Relatie milieuraad tot bestuur en vice versa.** Het gewicht van de gemeentelijke milieuraad wordt in de HIVA-studie (Hoofdstuk 3, 6.1 en tabel 3.13) eerder afnemend dan toenemend genoemd. Het respect dat de milieuraad krijgt, wordt hetzelfde ingeschat (Hoofdstuk 3, 5 en tabel 3.13). Dit uit zich onder meer in een laattijdig of zelfs niet toesturen van de documenten die nodig zijn om een advies te kunnen formuleren.

Een ander belangrijke aanwijzing is de opvolging van de motiveringsplicht. In slechts 12% van de gevallen wordt de opvolging van het advies steeds gemotiveerd door het gemeentebestuur (HIVA, Hoofdstuk 3, 4.2), ondanks de verplichting daartoe via het convenant. De Raad stelt vast dat louter een verplichting zonder sanctie blijkbaar niet voldoende effectief is (zie verder).

Ook het moment van de adviesvraag in de beslissingsprocedure is een indicatief element voor het meten van het respect van bestuur. Hoe vroeger het moment van advisering, hoe meer dit het respect voor de milieuraad onderlijnt. Bovendien zal ook het participatief karakter hoger liggen naarmate het advies vroeger in de cyclus gevraagd wordt (HIVA, Hoofdstuk 3, 6.1).

Omgekeerd dient de milieuraad zijn relatie tot de gemeenteraad te optimaliseren via kwaliteitsvolle adviezen of andere initiatieven. Die instelling scheidt meteen een legitimatie voor de adviezen.

De Raad benadrukt nogmaals het belang van een afsprakennota om de relaties tussen de milieuraad en het bestuur vast te leggen.

- [14] **Motiveringsplicht verduidelijken.** Aangezien de overheid nut heeft bij een goed gemotiveerde milieuvraagstuk en motivering een criterium is van goed bestuur, is het essentieel dat de milieuraad tijdig verneemt hoe de overheid met zijn advies omgaat. De Raad meent evenwel dat het sanctioneren voor het niet uitvoeren van de motiveringsplicht slechts geaccepteerd zal worden indien die plicht ook nauwkeurig omschreven is. De Raad vindt dat het in eerste instantie belangrijk is dat het bestuur aan de milieuraad laat weten dat kennis genomen is van het advies. In geval het advies gevolgd wordt door een beslissing van het bestuur, is het aangewezen dat de milieuraad in zijn eerstvolgende zitting op de hoogte gesteld wordt van de beslissing en van de motivering.

In geval het een advies op eigen initiatief betreft dat niet onmiddellijk gevolgd wordt door een beslissing van het bestuur, dient het bestuur samen met de kennisneming van het advies ook mede te delen wanneer zij haar standpunt nopens het onderwerp zal formuleren en motiveren.

Het rapporteren over de stand van zaken m.b.t. de adviezen van de milieuraad is volgens de MiNa-Raad een mogelijk onderdeel van het milieujarverslag. Omgekeerd is het ook wenselijk om de motivering van het bestuur als een evaluatiecriterium te hanteren in het jaarverslag van de milieuraad.

De motiveringsplicht moet een onderdeel vormen van het basispakket van het milieuconvenant.

- [15] **Samenstelling van de milieuraad: een representatieraad en/of open raad.** Uit de HIVA-studie blijkt dat heel wat milieuraaden niet in overeenstemming met het convenant zijn samengesteld. De knelpunten inzake de samenstelling zijn de oneigenlijke vertegenwoordiging

10) Decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking, zoals goedgekeurd in het Vlaams Parlement op 20 juni 2001.

en de grootteverhoudingen tussen de delegaties van de verschillende maatschappelijke geledingen¹¹. De Raad meent dat het knelpunt van de oneigenlijke vertegenwoordiging geen bijkomende verduidelijking noodzaakt, maar wel een strengere opvolging verdient, zelfs een decretale verankering. Dat is echter niet het geval voor wat het tweede knelpunt betreft. Daarom pleit de Raad voor meer duidelijkheid in het convenant.

Een representatieraad is samengesteld op basis van vertegenwoordiging van de maatschappelijke geledingen met stemrecht. De Vlaamse MiNa-Raad zelf is het voorbeeld van een representatieraad. Dergelijke raden bestaan ook op het lokaal niveau. De provinciale milieuraad zijn overigens opgericht naar het voorbeeld van de MiNa-Raad. Abstractie gemaakt van de deskundigen, zijn de lokale commissies voor ruimtelijke ordening (GECORO en PROCORO), die uit een minimum aantal vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke geledingen bestaan¹², andere voorbeelden van representatieraden. Een representatieraad die evenwichtig is samengesteld, benadert wellicht het best de maatschappijvisie over de aangekaarte problemen.

De MiNa-Raad vond de formule die wordt toegepast voor de samenstelling van de GECORO werkbaar, maar toch voor verbetering vatbaar¹³. Zo is de Raad geen voorstander om de gemeenten de vrije keuze te laten tussen de maatschappelijke groepen. De Raad meent dat alle maatschappelijke geledingen in alle gemeenten de kans moeten krijgen om minstens één vertegenwoordiger naar de GECORO af te vaardigen. Ook voor de milieuraad meent de MiNa-Raad dat alle maatschappelijke geledingen de kans moeten krijgen om minstens één vertegenwoordiger af te vaardigen. De GECORO is een interessante vergelijkingsbasis voor de milieuraad. De taken en de samenstelling van de GECORO zijn echter zeer specifiek en daardoor niet zomaar projecteerbaar op een milieuraad. Bovendien heeft de Raad ook opmerkingen bij de GECORO (zie hiervoor). Derhalve formuleert de MiNa-Raad nog specifieke bedenkingen ten aanzien van de milieuraad. Zo is de milieuraad toch nog altijd een sectorraad voor milieu en natuur zodat het element van gegarandeerde vertegenwoordiging van milieu- en natuurverenigingen essentieel is.

In geval de vergadering van de milieuraad toegankelijk is voor iedere burger en daarvoor een algemene oproep wordt gelanceerd spreken we van een "open" raad. De MiNa-Raad meent dat in het geval van een open raad de documenten die op de vergadering voorliggen vooraf voor het publiek ter inzage moeten liggen. Verder is de Raad van mening dat de burger die gebruik maakt van het open karakter van de milieuraad geen stemrecht dient te krijgen.

Bij een combinatie van een representatieraad met een delegatie van statutaire geïnteresseerde inwoners verliest de milieuraad het ingebouwde evenwicht van de representatieve vertegenwoordiging. Dit is een argument om geïnteresseerde burgers ofwel geen stemrecht te verschaffen ofwel een quorum op te leggen.

De MiNa-Raad stelt voor om te pogen de voordelen van beide voorgaande benaderingen te combineren, waarbij naar evenwicht wordt gestreefd in functie van de adviesverlening. Dit

11) Het gemeentelijk milieuconvenant stelt dat leden van de gemeenteraad of van het college van burgemeester en schepenen alsook andere politieke mandatarissen en leden van het gemeentepersoneel geen stemgerechtigd lid van de adviesraad kunnen zijn.

Met betrekking tot de samenstelling geldt de regel dat moet gestreefd worden naar minstens één derde vertegenwoordigers van de milieu- en natuurverenigingen in de gemeentelijke milieuraad.

12) Besluit van de Vlaamse regering van 19 mei 2000 tot vaststelling van nadere regels voor de samenstelling, de organisatie en de werkwijze van de provinciale en gemeentelijke commissies voor ruimtelijke ordening, Belgisch Staatsblad 3 juni 2000. In artikel 1 wordt de

stelregel gehanteerd dat hoe groter de gemeente, hoe meer verschillende maatschappelijke geledingen opgeroepen moeten worden. Dit varieert van 3 voor gemeenten kleiner dan 10.000 inwoners tot 6 voor gemeenten met meer dan 50.000 inwoners. De gemeenten kunnen kiezen uit volgende maatschappelijke geledingen: milieu- en natuurverenigingen, verenigingen van werkgevers of zelfstandigen, verenigingen van handelaars, verenigingen van landbouwers en verenigingen van werknemers.

13) MINA-RAAD, Advies van 10 september 1998 over het voorontwerpdecreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, Afl. 1998/15, p.14/41.

houdt in dat een evenwicht tussen de stemgerechtigde leden (maatschappelijke geledingen en statutaire geïnteresseerde burgers) wordt ingebouwd. Deze structuur kan gecombineerd worden met een open vergadering.

In die benadering herhaalt de MiNa-Raad ook zijn voorstel om het aantal stemgerechtigde leden te plafonneren. De Raad pleitte voor een werkzaam aantal stemgerechtigde leden en verwees indicatief naar de grootte van de gemeenteraad.

Op basis van de HIVA-studie waaruit blijkt dat een groot aantal gemeentelijke milieuraden “oneigenlijk” zijn samengesteld, wijst de MiNa-Raad erop dat het toezicht op de samenstelling van de milieuraden niet uitgeoefend wordt, laattijdig is of niet voldoet. Naast begeleiding vraagt de Raad hiervoor een oplossing in het kader van het nieuwe milieuconvenant.

De Raad herinnert er aan dat de voorzitter moet aangeduid worden door de milieuraad zelf, zoals reeds gesteld in de eerdere adviezen over de gemeentelijke en de provinciale milieuraden. De benoeming is echter een taak voor de politieke overheid.

- [16] **En minimale vertegenwoordiging van milieu- en natuurverenigingen.** Het is belangrijk dat de convenants duidelijk maken wat precies bedoeld is met milieu- en natuurverenigingen. Daarvoor is het nodig dat een definitie in de convenants wordt opgenomen. In het advies van 5 oktober 2000¹⁴ over de erkenning van wildbeheerseenheden als milieu- en natuurverenigingen definieerde de MiNa-Raad een milieu- en natuurvereniging als een “vereniging die natuur en/of milieu als hoofddoelstelling moet hebben, en bovendien een activiteit moet hebben die aantoonbaar verband houdt met het plaatselijk milieu”. Dit advies is meteen een illustratie dat bijvoorbeeld wildbeheereenheden geen natuurverenigingen in het kader van een milieuraad kunnen zijn, aangezien natuur en milieu niet de hoofddoelstelling is van deze verenigingen, maar een (weliswaar belangrijke – wat positief is) nevendoelelstelling. Ook in de MiNa-Raad wordt de jacht vertegenwoordigd, met name door de Vlaamse Hoge Jachtraad, die daar evenmin onderdeel uitmaakt van de delegatie van de milieubeweging.

De MiNa-Raad pleit alleszins voor het behoud van een streven naar redelijke vertegenwoordiging van de milieu- en natuurverenigingen. In het huidige convenant wordt dit vertaald door een streven naar een minimale paritaire vertegenwoordiging van één vertegenwoordiger van milieu- en natuurverenigingen op drie milieuraadsleden. De formulering “streven naar” is volgens de Raad te vrijblijvend. Gemeenten die dit streefdoel niet realiseren moeten daarvoor een grondige motivatie opgeven.

De Raad herinnert wel aan zijn vroeger standpunt dat milieu- en natuurverenigingen die bedrijvig zijn op het grondgebied van de gemeente maar op een hoger echelon gestructureerd zijn, ook in aanmerking kunnen komen voor deelname aan de gemeentelijke milieuraad mits de vertegenwoordiger een inwoner van de gemeente is. Het spreekt vanzelf dat dit in analoge vorm ook geldt voor de provinciale milieuraden.

- [17] **Vertegenwoordiging van het beleid, van politieke fracties en politieke partijen.** In zijn eerdere adviezen stelde de Raad dat de schepen bevoegd voor leefmilieu, de milieuambtenaar, de vertegenwoordigers van politieke fracties in de gemeenteraad en de vertegenwoordigers van politieke partijen de vergaderingen mogen bijwonen zonder stemrecht. Hun tussenkomsten mogen ook niet ontaarden in partijpolitieke of electorale belangenverdediging. De aanwezigheid van de schepen wordt zelfs aangemoedigd om het contact tussen het bestuur en de milieuraad te bevorderen. In geen geval mag een politiek mandataris ook voorzitter worden van de milieuraad. Voor de provinciale milieuraad was het standpunt parallel.

14) MINA-RAAD, Briefadvies van 5 oktober 2000 over wildbeheereenheden en gemeentelijke milieuvadvisraden, Afl.2000/30.

De Raad stelt voor dat de vertegenwoordigers van politieke fracties uitgenodigd worden op de vergaderingen van de milieuraad om de toelichtingen bij te wonen en om deel te nemen aan een eventuele bespreking, zoals ook het geval is bij de PROCORO en de GECORO. Anders dan bij de Commissies voor ruimtelijke ordening het geval is, heeft de Raad geen bezwaar dat zij de beraadslaging en de stemming bijwonen gelet op het pleidooi van de MiNa-Raad voor het openbare karakter van de vergadering van de milieuraad.

- [18] **Taak van milieuambtenaar en secretaris milieuraad scheiden.** Volgens de HIVA-studie oefent de gemeentelijke milieuambtenaar in ongeveer de helft van de milieuraden ook de taak van secretaris van de milieuraad uit. De studie geeft ook aan dat dit in een aantal situaties tot problemen kan leiden. De milieuambtenaar is vaak degene die het dossier voorbereidt en ook degene die een repliek moet neerschrijven op het advies van de milieuraad. Het is niet evident om aan de milieuambtenaar ook nog de eindverantwoordelijkheid voor het formuleren van adviezen op te dragen. Anderzijds speelt het element van de moeilijkheidsgraad van de materie mee. De enige persoon met expertise is vaak de milieuambtenaar, zeker in de kleine landelijke gemeenten. De MiNa-Raad stelt derhalve voor dat de eindverantwoordelijkheid voor de geformuleerde adviezen zeer expliciet bij de milieuraad zelf gelegd zou worden. Naast de technische inbreng is ook een administratieve ondersteuning van de milieuraad nodig.
- [19] **Ondersteuning van de milieuraad.** Naast de ondersteuning van de gemeentelijke of provinciale milieuraad met technisch onderlegd en administratief personeel dient de milieuraad ook over andere vormen van logistieke ondersteuning (lokale e.d.) en een budget te kunnen beschikken. Er moet een werkingsbudget voorzien worden voor de bijscholing van raadsleden (deelname aan studiedagen, toegankelijke documentatie, ...).
- Naast het werkingsbudget dient nog een budget vastgelegd te worden voor andere projecten van de milieuraad. De MiNa-Raad stelt voor om via het convenant gewestelijke steun te verlenen voor projecten rond participatie, doelgroepenbeleid, ... (zie punt [9] Niet alleen louter adviserend).
- [20] **De coördinerende rol van de provincies.** De provinciale overheid heeft door het provinciaal milieuconvenant 1997-1999 en de verlenging daarvan een coördinerende taak gekregen inzake de deskundige begeleiding van de gemeentelijke milieuraden en inzake het overleg en samenwerking tussen gemeentelijke milieuraden. Uit de HIVA-studie blijkt dat de samenwerking met milieuraden van andere gemeenten afneemt (Hoofdstuk 3, 6.2). De relatie tussen de provinciale raden en de gemeentelijke milieuraden is volgens de leden van deze laatste absoluut onvoldoende.
- Om de horizontale en de verticale integratie van het milieubeleid te bevorderen suggereert de MiNa-Raad om de coördinerende rol van de provinciebesturen - in overleg met de provinciale milieuraden - te laten plaatsgrijpen.
- [21] **Continue opvolging van de milieuraden.** De MiNa-Raad pleit ervoor dat milieuraden continu opgevolgd zouden worden inzake hun samenstelling en hun werking. De resultaten van deze opvolging moeten openbaar zijn. Dit is in de eerste plaats noodzakelijk om te kunnen nagaan in hoeverre de modaliteiten van het convenant opgevolgd worden. Daarnaast is het wenselijk omdat het een mogelijkheid biedt tot meer participatie van de burger via de leden van de milieuraad. Het is tegelijk ook een controle en een dienstverlening voor de doelgroepen en hun vertegenwoordigers op het lokale niveau. Tenslotte wijst de MiNa-Raad erop dat hijzelf ook vragende partij is omdat deze kennis hem in staat kan stellen om via gerichte steekproeven te peilen naar de houding van lokale milieuraden tegenover bepaalde milieuproblemen.

Het secretariaat van de MiNa-Raad ontvangt de laatste jaren heel regelmatig klachten van leden van lokale milieuraden over de samenstelling en de werking van die raden. De Raad meent dat die klachten in het kader van het convenant moeten gekanaliseerd worden binnen AMINAL. Deze ombudsdienst kan een element zijn in de continue opvolging van de milieuraden.